

Asia: VN/6984/2021

Ehdotus kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekartaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne tiekartan tavoitteista ja toimenpiteistä yleisesti?

Varsinais-Suomen liitto katsoo kulttuurin ja samalla luovien alojen tunnistamisen keskeiseksi osaksi matkailuelinkeinoa olevan erinomainen tiekartan lähtökohta. Lisäksi kestävä matkailu tiekartan läpileikkaavana periaatteena on tärkeä ja perusteltu lähestymistapa myös strategisella tasolla. Kulttuurimatkailun tulee aina olla kestävä minkä tiekartta hyvin toteaa. Lisäksi digitaalisen saavutettavuuden ja tiedolla johtamisen teemat ovat uudessa tiekartassa keskeisessä roolissa perustellusti. Kulttuurimatkailun kehittämistyön voidaan olettaa tehostuvan, kun erilaiset toiminnalliset rajapinnat esimerkiksi Business Finlandin Visit Finland -toimintoihin kehittyvät ja kulttuurimatkailun sekä muun matkailun kehittämislinjaukset lähentyvät toisiaan. Tiekartassa omaksuttu laaja ja kattava tulokulma on kaiken kaikkiaan hyvä lähtökohta tälle yhteistyölle. Tiekartassa on toimijajoukko määritelty sekä alueellisella että valtakunnallisella tasolla oikein. Varsinais-Suomen liitto haluaa samalla nostaa esiin, että alueellisessa työssä kulttuurimatkailu on toki ollut jo pitkään tärkeä osa matkailun kokonaisvaltaista kehittämistä. Kulttuurimatkailu mahdollistaa myös alueellisen erikoistumisen ja alueellisten ominaispiirteiden esille nostamisen ja helpottanee näin asiakkaiden valintoja. Lisäksi on todettava, että Visit Finlandin toimesta kulttuurimatkailun tuotesuosituksia on jo laadittu kulttuuri- ja taidealan toimijoille, matkailuyrityksille ja kehittäjille työvälineeksi laadukkaan, ostettavan ja kannattavan kulttuurimatkailuelämyksen tuottamiseksi.

Liitto katsoo myös, että tiekartan kulttuurimääritelmästä ovat jääneet pois esimerkiksi historiallinen ymmärrys ja ruokakulttuuri, jotka kuitenkin ovat monien matkailukohteiden ja -tapahtumien keskeistä sisältöä. Näiden mukanaolo olisi perusteltua myös kulttuurisesti kestävä kehityksen näkökulmasta. Myös luontomatkailuun liittyvät kulttuurikohteet -ja reitistöt olisivat voineet olla tiekartassa vahvemmin esillä.

Varsinais-Suomen liitto toteaa lopuksi, että tiekartan keskeinen anti on siinä, että se ensimmäistä kertaa kokoaa a.o. ekosysteemin osat yksiin kansiin ja luo kehittämistoiminnalle yhtenäisen strategisen kehikon.

Mikä on näkemyksenne tiekartan tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Varsinais-Suomen liitto katsoo kulttuurin ja samalla luovien alojen tunnistamisen keskeiseksi osaksi matkailuelinkeinoa olevan erinomainen tiekartan lähtökohta. Lisäksi kestävä matkailu tiekartan läpileikkaavana periaatteena on tärkeä ja perusteltu lähestymistapa myös strategisella tasolla. Kulttuurimatkailun tulee aina olla kestävää minkä tiekartta hyvin toteaa. Lisäksi digitaalisen saavutettavuuden ja tiedolla johtamisen teemat ovat uudessa tiekartassa keskeisessä roolissa perustellusti. Kulttuurimatkailun kehittämistyön voidaan olettaa tehostuvan, kun erilaiset toiminnalliset rajapinnat esimerkiksi Business Finlandin Visit Finland -toimintoihin kehittyvät ja kulttuurimatkailun sekä muun matkailun kehittämislinjaukset lähentyvät toisiaan. Tiekartassa omaksuttu laaja ja kattava tulokulma on kaiken kaikkiaan hyvä lähtökohta tälle yhteistyölle. Tiekartassa on toimijajoukko määritelty sekä alueellisella että valtakunnallisella tasolla oikein. Varsinais-Suomen liitto haluaa samalla nostaa esiin, että alueellisessa työssä kulttuurimatkailu on toki ollut jo pitkään tärkeä osa matkailun kokonaisvaltaista kehittämistä. Kulttuurimatkailu mahdollistaa myös alueellisen erikoistumisen ja alueellisten ominaispiirteiden esille nostamisen ja helpottaa näin asiakkaiden valintoja. Lisäksi on todettava, että Visit Finlandin toimesta kulttuurimatkailun tuotesuosituksia on jo laadittu kulttuuri- ja taidealan toimijoille, matkailuyrityksille ja kehittäjille työvälineeksi laadukkaan, ostettavan ja kannattavan kulttuurimatkailuelämyksen tuottamiseksi.

Liitto katsoo myös, että tiekartan kulttuurimääritelmästä ovat jääneet pois esimerkiksi historiallinen ymmärrys ja ruokakulttuuri, jotka kuitenkin ovat monien matkailukohteiden ja -tapahtumien keskeistä sisältöä. Näiden mukanaolo olisi perusteltua myös kulttuurisesti kestävä kehityksen näkökulmasta. Myös luontomatkailuun liittyvät kulttuurikohteet -ja reitistöt olisivat voineet olla tiekartassa vahvemmin esillä.

Kommenttinne luvusta 5.1

Toimivat yhteistyömallit ja verkostot ovat perusedellytys sille, että kulttuurimatkailun ja muun matkailun kehittämisen hedelmällinen yhteistoiminta voi toteutua. Sekä valtakunnallisesti että alueellisesti on syytä painottaa yhteistyömekanismien kehittämistä ja toimivuutta. Tiekartan toteutus kansallisella tasolla edellyttää ennen kaikkea tiivistä yhteistyötä Business Finlandin Visit Finland -yksikön sekä Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Aluetasolla toimivat verkostoyhteistyömuodot tulee varmistaa. Sekä kansallisesti että alueellisesti toimijoiden muodostamat yhteistyöryhmät voisivat olla yksi ratkaisu tähän.

Kommenttinne luvusta 5.2

Kulttuurimatkailun ja kestävä matkailun toisiaan tukeva ja kehittävä yhteistyösuhde on kuvattu tiekartassa hyvin. Kestävyys nähdään hyvin laajasti mm. kansallisten vähemmistöjen aseman näkökulmasta. Lisäksi osaamisen ja koulutuksen rooli tunnistetaan niin ikään hyvin. Tärkeää on myös

todeta Business Finland Visit Finland -yksikön STF (Sustainable Travel Finland) -ohjelman rooli ja merkitys.

Kommenttinne luvusta 5.3

Tiekartta tunnistaa kattavasti myös kansainväliset ja erityisesti eurooppalaiset yhteistyöverkostot ja toimintamallit ja samalla myös nostaa esille keskeisiä kansallisia kulttuurimatkailukohteita sekä mm. maailmanperintökohteita. Tiekartta tunnistaa varsin onnistuneesti myös potentiaaliset rahoituslähteet.

Kommenttinne luvusta 5.4

Kulttuuriala ja luovat alat laajemminkin ovat jo pidempään hyödyntäneet digitaalisia ratkaisuja niin tuotteistamisessa kuin markkinoinnissa. Erilaisten kulttuurimatkailun kannalta tärkeiden digikanavien tunnistaminen ja erityisesti toiminta Visit Finlandin kehittämän DataHub -järjestelmässä on tärkeää myös kulttuurimatkailun osalta. Visit Finlandin hallinnoima kansallinen matkailun tietokanta DataHub mahdollistaa kulttuurimatkailukohteiden ja -palveluiden sisältöjen kokoamisen yhteen tietokantaan, jossa niitä on myös helppo päivittää. DataHubin rajapinta mahdollistaa tuotesisältöjen julkaisemisen monessa eri digitaalisessa kanavassa. DataHubiin syötetty tieto palvelee erityisesti matkailualan toimijoita, kuten matkanjärjestäjiä, joiden kautta tieto kulkeutuu myös matkailijoille. Monikanavaisuus on tärkeä osa tätä työtä. Datahubiin ja kaiken kulttuurimatkailutuotteistuksen ja -palvelujen kehittämisessä digitaalinen löydettävyyden ja ostettavuus on keskeistä. Osana digitalisaatiota on tärkeää panostaa myös tiedolla johtamisen käytänteisiin tiiviissä yhteistyössä Visit Finlandin kanssa.

Kommenttinne luvusta 5.5

Uusi tiekartta tunnistaa pääpiirteissään keskeiset kansalliset toimijat ja verkostot kulttuurimatkailun osalta. Tiekartta on tehty kokoavasti kansallinen taso ensisijaisesti huomioiden ja näin ollen aluetaso toimija- ja vastuukysymyksissä on todettu lähinnä yleisesti. Tältä osin työtä tulisi täydentää toteutusvaiheessa maakunnallisesti. Eräs täydennettävä ja merkittävä toimijataho ovat matkailun alueorganisaatiot (DMO) ja niiden rooli kulttuurimatkailun kehittämisessä asiakkaille löydettäviksi ja ostettaviksi.

Millaisena näette oman organisaationne tai edustamanne tahon roolin tiekartan toimenpiteiden toteuttamisessa?

Uusi tiekartta tunnistaa pääpiirteissään keskeiset kansalliset toimijat ja verkostot kulttuurimatkailun osalta. Tiekartta on tehty kokoavasti kansallinen taso ensisijaisesti huomioiden ja näin ollen aluetaso toimija- ja vastuukysymyksissä on todettu lähinnä yleisesti. Tältä osin työtä tulisi täydentää toteutusvaiheessa maakunnallisesti. Eräs täydennettävä ja merkittävä toimijataho ovat matkailun alueorganisaatiot (DMO) ja niiden rooli kulttuurimatkailun kehittämisessä asiakkaille löydettäviksi ja ostettaviksi. Tiekartta tunnistaa kattavasti myös kansainväliset ja erityisesti eurooppalaiset yhteistyöverkostot ja toimintamallit ja samalla myös nostaa esille keskeisiä kansallisia kulttuurimatkailukohteita sekä mm. maailmanperintökohteita. Tiekartta tunnistaa varsin onnistuneesti myös potentiaaliset rahoituslähteet.

Maakuntastrategian toteuttamisesta vastaavana aluekehitysviranomaisena Varsinais-Suomen liitto edistää kumppanuusperiaatteen mukaisesti eri yhteistyöverkostojen toimintaa. Maakunnassa

toimivat vakiintuneet matkailun ja kulttuurialan yhteistyöverkostot sekä Varsinais-Suomen liitto edesauttavat resurssiensa mukaan tätä yhteistyötä. Ajantasaiset maakunnalliset kehittämissohjelmat tukevat tätä toimintaa. Varsinais-Suomessa on merkittävä kulttuurimatkailun kokonaisuus sekä kohteiden että toimijoiden muodossa. Kulttuurimatkailun toimijakenttä on keskeisessä roolissa maakunnan matkailun kehittämistyössä.

Miten arvioisitte tiekartan toimenpiteiden vastuuttamista? Ovatko kaikki keskeiset toteuttajat kunkin toimenpiteen osalta tunnistettu? Mahdolliset toimenpidekohtaiset ehdotuksenne toteuttajien lisäämiseksi tai poistamiseksi?

Uusi tiekartta tunnistaa pääpiirteissään keskeiset kansalliset toimijat ja verkostot kulttuurimatkailun osalta. Tiekartta on tehty kokoavasti kansallinen taso ensisijaisesti huomioiden ja näin ollen aluetaso toimija- ja vastuukysymyksissä on todettu lähinnä yleisesti. Tältä osin työtä tulisi täydentää toteutusvaiheessa maakunnallisesti. Eräs täydennettävä ja merkittävä toimijataho ovat matkailun alueorganisaatiot (DMO) ja niiden rooli kulttuurimatkailun kehittämisessä asiakkaille löydettäviksi ja ostettaviksi. Tiekartta tunnistaa kattavasti myös kansainväliset ja erityisesti eurooppalaiset yhteistyöverkostot ja toimintamallit ja samalla myös nostaa esille keskeisiä kansallisia kulttuurimatkailukohteita sekä mm. maailmanperintökohteita. Tiekartta tunnistaa varsin onnistuneesti myös potentiaaliset rahoituslähteet.

Mahdolliset muut tiekarttaehdotusta koskevat huomionne.

Kulttuurimatkailun kasvun varmistamiseksi, tarvitaan tiekartassa mainittujen rahoituspanostusten lisäksi perustason lisäresurssointia (varsinkin pienet kulttuuritoimijat). Erityisesti monet museot voidaan tässä yhteydessä nostaa esille. Museoilla on monia velvoitteita (yhteisen kulttuuriperintömme vaaliminen), ja samalla museoihin ja muihin vastaaviin laitoksiin kohdistuu yhä enemmän odotuksia niin matkailun, kulttuuriperinnön digitalisoinnin kuin kulttuurihyvinvoinnin osalta. Rahoitus ei voi olla vain hanke- ja projektipohjaista, sillä tällaisella rahalla luodut toimenpiteet jäävät lopulta kuluttamaan museoiden jo ennestään riittämätöntä perusresurssia. Ilman pitkäkestoista lisäresurssointia tilanne on kestävä. Sama pätee myös luontokohteiden hoitoon. Niissä on huomioitava lisäksi se, että kasvavat kävijämäärät suoraan lisäävät ylläpitotyötä- ja kustannuksia. Kulttuuri- ja luontomatkailun pitkäjänteisen rahoituksen varmistaminen on myös maakunnallisesti tärkeää. Lisäksi tulisi huolehtia siitä, miten matkailun kasvusta saatu taloudellinen hyöty aiotaan tiekartan toimenpitein aivan konkreettisesti kotiuttaa myös kulttuurituotteiden alkutuottajille esimerkiksi eri alojen taiteilijoille.

Nuotio Tarja
Varsinais-Suomen liitto

Höglom Esa
Varsinais-Suomen liitto